

הרבי יצחק שמואל הכהן גליק

דיני אבידה ברכב (קאר) פרטי

שאלות:

אדם שנסע ברכבו ולקח אותו אחר (טרעמן), ובדרך אמר לו הנוהג שאבד לו מזה זמן רב שעון יקר, וכיון שכבר חיפש אחריו ולא מצאו התייאש ממנו, ותווך כדי נסעה מצאו הנוסע ברכב, מה דין המציאה. ואם כבר ירד מן הרכב ולאחר מכן מצא או שראו שניהם את השעון ביחד בהמשך הנסעה מה דינו אז, האם יכול המוצא ליקחנו לעצמו כיון שבבעליו נושאו מן החפץ או לא. וכן להיפך כשהנהג מצא חפץ שאיבד או מנוסעיו, האם זוכה בו.

תשובות:

דעתך עבד, קאי רק אללא דלא תוכבל להתעלם, כיון שלא החזיר קודם קודם יאוש. אבל לשון הגמ' דחוק קצת לפ"ז, דמלשון הגמ' משמע מתנה בעלמא הוא דיהיב ולא תיקן לאוי. עכ"פ לדעת התוס' מדינה חייב להחזיר, ורוב איסורי תיקן ורק מקצת לא תיקן.

הרמב"ן במלחמות מתרין (באמצע דבריו בהשיגו על הבעה"מ בביאור דברי הנאונז) ויל': והכי הוא סברא דגאונז ויל' גנולה ואבידה היא זו ואבידה נקנית ביאוש היכא שלא נטלה גנולה אינה נקנית ביאוש לעולם ואת"ל נקנית דמים מיהא משלם וו כיון שע"מ לנוללה נטלה ולא להшибה הרי הוא כמנחת בקרקע ונקנית ביאוש מטעם אבידה, דבשלמא היכא שנטלה בתורת אבידה ולא ע"מ לנוללה קודם קודם יאוש דא"א لكنותו ביאוש מפני שידו ביד הבעלים וכש"ש שליהם הוא הלך לעולם אינה

א. ראשית עליינו לדzon אם מועליאוש לדבר שברשותו, וזה החלי בעוזהית. במסכת ב"מ (דף כ"ו ע"ב) איתא אמר רבא ראה סלע שנפלה נטלה לפני יאוש ע"מ לנוללה עובר בכלון משום לא תגول ומשום השב תשיבם ומשום לא תוכבל להתעלם ואע"ג דהחוירה לאחר יאוש מתנה בעלמא הוא דיהיב ואיסורא דעבך עבד. נטלה לפני יאוש ע"מ להחוירה ולאחר יאוש נתכוין לנוללה עובר משום השב תשיבם.

והראשונים נתקשו בזה למה בנטלה ע"מ לנוללה ורצו להחוירה מתנה בעלמא נתן ולא מתכן לאוי, והוא לאו דלא תגול הוא לאו הנתקע לעשה. וכן השב תשיבם למה לא קיים.

ותום' מתריצים דאה"נ דלאו דלא תגול תיקן, וכן קיים השב תשיבם כיון דהחוירה. והוא דקאמר הגמ' איסורא

הגאון דבנטלה ע"מ לנזולת אע"ג דמטי ל"יד" קודם יוש ונתחייב בהשbetaה מ"ט לא מקרי באיסורה אתה לידו ומושם דודוק נזילה ונגינה הוא דהוי באיסורה אתה לידו אבל אבידה אתה לידו בהיתרוא אלא שדעתו אין יפה, וב להשbeta הוא דעתחיב וכיוון שלא הוא באיסורה אתה לידו שפיר נקנה ביוש, ע"ב. וכ"כ (בסי' שם"א סק"ב) בא"ד וז"ל אבידה לא נקרא כלל באיסורה אתה לידו בין דרשאי ליטלה ע"ב. וכ"כ הקובי שיעורים (בב"ק דף ס"ו אות כח) וז"ל דאבידה כיון דחייב ליטלה א"כ הנטילה בעצמה אינה אסורה אלא שמחשבתו לנזול הוא מחשבת איסור ואני דומה לנזילה דחתם הנטילה בעצמה אסורה ע"כ. וא"כ מושב שפיר קושית הר"ן ודוק, ובפרי יצחק (סי' ס"ה אות ח') הקשה בן מדעת" דנפש" וכתוב נמי לתרץ בן וז"ל דהנה באמת סברת הרמב"ן דחוקה מדו"י היי מקרי בהיתרוא אתה לידו כיון דעובד על לאו דאבידה ולאו שלא תנזול ובחברה צ"ל כיון דבאמת ישראל הרואה אבידה מהויב הוא להגביה ולאسفו לתוך ביתו להшибה לבעל האבידה וא"כ באמת הנטילה לא בא לידי באיסורה דמהויב הוא ליטלו אלא שדעתו אין יפה שכיוון לנזולה אבל עצם הנטילה לא מקרי באיסורה אתה לידו דמהויב להגביה וליטלה, ע"ל.

וכדברים האלה כתוב ג"כ הבית אפרים (בחו"מ סי' נ"ב) בתוספת ביואר, ומקשה למה בנטלה ע"מ להחזרה ולאחר יוש

נקנית ביוש הויל ויישנה ברשות הבעלים אבל בו שע"מ לנזולת נטלה הרי הוא לבעים במנחת בקרע ונקנית ביוש לנMRI בדין מוצא מציאה לאחר יוש ואינו חייב לשלם דמים כלל כדי לקיים והשיב את הנזילה ע"ל. (וברמב"ן על הש"ס ביאר יותר הדברים עי"ש) ובחידושי הר"ן הביא פי' הרמב"ן והוסיף לבאר זול דכיון דנעשה שומר של הבעלים הוא אבידה זו כאילו הוא ברשות הבעלים לנMRI ומשום הכל יוש הבא אח"כ אין יכול להפקיע מהם האבידה זו שהוא ברשותו אבל בנטלה ע"מ לנזולת דבשנთיאשו הבעלים לא היה עמדת ברשותם ולפיכך יוש מפקיע מהם.

ב. ב' ביאורים למה נטלה ע"מ לנזילה לא מקרי באיסורהathi לדייה, וגפק"מ לדינא. ומה' האחرونנים Ai לקייתה

נשחתת למעשה איסור

ושם בר"ן מקשה ע"ז, דבגמ' ב"ק (דף ס"ו ע"א) מבואר דלהלן דאבידה מיוש דגנילה דאבידה בהיתרוא אתה לידו לבן קונה ביוש נזילה באיסורה אתה לידו ובגונא דין כשנותל ע"מ לנזולת ומתחלת עבר על לאו ועשה דאבידה גופא ודאי דבאיסורה אתה לידו ומהויב בהשbetaה או בהשbetaה דמי' בגנילה גמורה אלא שכיוון שככל האחرونנים סמכו בו יש לסמן עליו עד יבוא ויורה צדק ע"ל.

ובקצות (סי' קס"ג סק"א) הביא דברי הרמב"ן וכתוב עליו, ומבואר מדברי

ע"ג קרקע וכאיilo לא הכנסו לתוך ביתו כלל וכל דין אבידה עליו ומועל בה אף כדין אבידה א"צ להחזר לו החפץ ולא רמו ואי מהדר מתנה בעלמא הוא דיביב עב"ל.

אמנם באולם המשפט כתוב נמי לתרין בן על הרמב"ן דבנטלה ע"מ לנולא בין דרשאי ליטלה ומחשבה בעלמא שם לו מקרי באיסורא. והוסיף, אמנם אין זה נכון כלל, דאף שהיה רשאי לנוטלה ולהשיכה אבל בשנותלה ע"מ לנולא וראי היה מעשה איסור, ע"ב. ומסתבר קצת בדבריו דבריו שחולך לנול איך אפשר לומר שהמעשה איננו מעשה איסור, הרי הלא ליקחנו לעצמו. ובדברי חיים (אויערבאך) (חו"מ דין אבידה סי' א') הקשה אדעת הרמב"ן, ולדעת הש"ך בן דעת הרמב"ם,adam בשנותלה לפני יאוש ע"מ לנולא עבר על לא תנול והשב תשובם וזה לא ניתק לעשה ודגם כשהחזרו לא תיק לאוי ומיתה בעלמא הוא דיביב) א"כ אמאי לא מלקין ע"ז, והאריך בזה. והאמרי בינה שם כתוב ליישב, לדבן אין מלקין אותו דהוי לאו שאין בו מעשה דבנטילה עצמה לא هو עבירהadarbeh מחויב הוא ליטלה אלא שדרתו ומחשבתו אינה יפה ולא מצרפין המעשה למחשבתו הרעה שי"י לאו שיש בו מעשה ודומה למ"ש הרמב"ם דמי שבא בי"ט בעורה ולא הביא עליה אינו ליקה דהוי לאו שאין בו מעשה חרוי אף בדבר מעשה באיסור שבא לעורה ריקם ו עבר על דין התורה שכחוב ולא יראו פני ריקם דמבחן

נתכוין לנולא, אינו עבר ללא תנול ובמ"ש התום דאף בהתירא אתה לידי כמו כובש שבר שכיר שעובר. ומ"ש רישי דלא שיך אלא בשעת נתילה, צ"ע. וגם צרייך להבין מ"ש הרמב"ן דבנטלה להחזרה נעשה שומר עלי, דא"כ מי עידפותה נתכוין לנולא, ואטו גולן אין חיוב שמירין עליו, ונימא נמי דנעשה עליו שומר ולא מייאש. וגם קשה קושית הר"ן. לבן כתוב זול גולא דס"ל דהא דמפליגין בין גול לאבידה, גול באיסורא אתה לידי הינו בשנתילה עצמה מרשות בעליים לרשותו הוא גול בעין ויגול את החנית מיד המצרי שחוטף מידו בחזקה או שלוקח מרשותו ע"מ לנולו ואם לא נטלו היה משתמש ברשות בעליים משא"כ כאן שעל גוף נתילה שהוא נמל הסלע לרשותו הוא מחויב בו מה"ת ואין לו לבעלים עליו כלום מצד נתילתו ומה עבר שלא דלא תנול הוא מצד הכהנה שתכוין לנול דבר שאינו שלו ולהחיקו לעצמו וחיב השבח בנזילה ליתא אלא על הנתילה שלא ברשות שעשה מעשה גול וניתק לעשה שחל עליו מצות השבח במעשה משא"כ כאן שלא עשה בו מעשה גול לא חלה עליו מצות השבת נזילה שהרי ברשות הביאה לתוך ביתו רק שחלה עליו מצות השבח מחמת השבת אבידה וכיון שלא פקע שם אבידה מינה ומה שהוא תוך ביתו אינו בשמור אצליו כיון שלא נתלה עד לשמרה לשם בעליו וגם הבעלים לא ניחא להו בשמירתו של זה הלאך אינו ידו ביד הבעלים אלא תעשה זו במנחת

עדין באיסורא אתה לידי. ויש בינויהם נפק"ם לדינה באבידה שהוא גרם ליאוש שיבא, וכן שחזורו הבעלים למקום שאבד מהם, וכיון שלא מצאים נתיאשו ממנה, לדרכ א' עדין קנה, כיון שהנטילה לא היתה באיסור. משא"ב בדרך ב', חלוקה אבידה מגול בינו שחוא לא גרם את היוש, א"ב כאן שגרם ליוש, צריך להחויר. וכן מבואר להדייה בחוז"א (ס"י יח סק"א) דאם הנוטל גרם ליוש, דיןנו בגולה וצריך לשולם דמים.

אלא שביד המלך על הרמב"ם (פי"ד ה"ו) הקשה על דברי הרמב"ן וו"ל והן אמרת כי הסברא הזאת זוכה וברורה הוא מצד עצמה וראוי היא לנאות ויל' אך בכל זאת נפלאה הוא ממני ולא זכתי להבין כונת הנאות ויל' בפירוש דברי הגמ' ולפי סברא זו קשה לדמה לי להגמ' לעיל בריש פרקון ליתן הטעם בדבר שאין בו סימן דאף דלבסוף מיאש ל"ט דבאיסורא אתה לידי ולפי סברת הנאות בלא"ה ל"ט היוש ביד מוצאו היכא שלא נתכוין בגולה משום狄וד כיד הבעלים, עכ"ל. ויל' דלהרמב"ן מה שכונוה הגמ' "באיסורא" לאו ממש באיסורא ואדרבה הרי קאי רק היכא שנטלה ע"מ להשيبة (דבנטלה ע"מ לגולה הרי קונה ביוש) והכונה "באיסורא" בשעת האיסור קודם יאוש, בין דידו כיד הבעלים, וזה גופא טעם הגמ' כהרמב"ן וכמ"ש הריטב"א (החדשים) ומביאו הקצתו (בסי' רנ"ט סק"א) וו"ל ולאו באיסורא ממש שחרי

שהאיסור הוא בבייתו ריקם אפ"ה לא חשיב לאו שיש בו מעשה בין שאף המעשה אינה עבירה רק הל"ת במא שלא הביא וזה חשיב לאו שאין בו מעשה זה"ג בזה שנטלה ע"מ לגולה, אך הא הדר הקשו האחרונים על הרמב"ם מכמה מקומות וכתבו חלקו שלא דלא יראו פניו ריקם יש לו תשומין א"ב שפיר או אינו עובר רק بما שלא מביא והו לאו שאין בו מעשה משא"ב בהנץ כיון שלא עשה כמו שהטורה צותה החשוב המעשה בעבירה והוא עבר על לאו שיש בו מעשה א"ב כמו"ב בנטלה לפני יאוש אף שהנטילה לאו עבירה מ"מ בשטלה ע"מ לגולה חשב הנטילה לעבירה שיש בו מעשה, עכ"ל. ונוסף קושיתו נ"ל לתראי, דהרי קודם שנתיאשו הבעלים שפיר יכול ומהויב להחויר, ורק א"ב בשנתיאשו פקע חיובי מני, וא"ב כל זמן שלא נתיאש הרי זה נתק לעשה, יוכל לתקן. גם היאוש שבא לאחר מכן, הרי לא עשו והינו מצד המיאש. ול"ד לקיימו ולא קיימו, והוא לאו שאין בו מעשה. לבן י"ל עפ"י דרך השני שבתו האחרונים [האמרי משה (ס"י ל"ב סקל"ח) ח"י רביינו מאיר שמחה (בסוגין) והאבן האול (פי"ד מהל' גזילה) קחלות יעקב (ס"י כ"ה ס"ח)] דהא דגזילה מקרי באיסורא, משום דהוא גרם ליוש שיבא, דמחמת גזילהו נתיאשו הבעלים, משא"ב באבידה. ומשו"ה מהני אף בנתכוין בגולה.

וא"ב הרי לנו ב' מHALCHIM בביור הא דbabiyda אף דעתכוין בגולה לא מקרי

וכמו שהחצר חוותה ווכה לבעים כן השומר. (ובעין מ"ש הראב"ד בראש המפקיד והטוו"ז (בס"י קפ"ט) רחצר הנפקד קניי למפקיד. וא"ב הו' ממש בחצירו, ווכה לו) וכן למד הטענה החושן (בח"ד), וכן משמע קצת מדברי המקנה (כלל ט"ז פרט ט"ז). ולפי"ז א"ש הא דמקשה הקצות דמצינו ישואש ברשותו מהני, כיון דגמ' הרמב"ן אין כוונתו שזה דין מיוחד בשומרים, אלא מדיני וכייה, שבמו שהחצירו חוותה ווכה, ה"ג השומר, דידו ביד הבעלים. ולבן יישב דברכל הנך איירி בשאן החצר קונה לו.

ב. אמןם בחתן סופר (ח"ב אות י' יאוש ס"י א') ובדברי אליהו (עמ"ס ב"מ סי' ט"ז סק"ו) למדו ביאור אחר בכונתו, אמנם יותר בלשון הרמב"ן דוחו דין מיוחד בסומרים, דברין הדשומר לא נתיאש, יאוש דברלים לא חל, שלא מקרי יאוש אם נשאר בחפש איזה שליטה בעלות. ולבן כיון הדשומר הנולה בידו ואינו מתיאש, מעככ הוא את הבעלים מלחתיאש. אף שזה קצת דחוק, דא"כ הא דמקשה הקצות מכמה מקומות דיאוש דרשוטו מהני, וכופל דבריו במא דיאוש דשמיישב דיאוש מהני חוץ מהיבא דאתא החצירו ווכה לו, הא אינו עניין כלל לדברי הרמב"ן, דהא מדברי הרמב"ן אין זה מוכחה, דהרי להרמב"ן הוא דין מיוחד בשומרים. וצ"ל דמאחר ובאן איירי מיאוש ברשותו, השלים שאר התנאים דבעי שהחצירו יוכה לו, דאל"כ אף דברשותו הוא, מהני היוש.

לא נתבון לגובלו וחיב הוא ליטלה כיון שיש בה סימן אלא בשעת איסור קאמר כלומר דכי אתה לידו ברשות הבעלים קיימה ובונטל מידם דמי זו"ב, עב"ל. וכ"כ ההלכה יוסף (ערך קניין זוכי סי' מה) וחתן סופר (ח"ב יאוש סי' א') והמקנה (כלל ט"ז פרט ט"ז) בארכות, וביע"ז בחו"א בב"ק (סי' ח' סק"א) עי"ש)

ג. תבואר סברת הרמב"ן

בפשטות משמע דכונת הרמב"ן דברשותו לא מהני יאוש, וכ"כ הרמב"ן בח"י להדייא (בדף כ"ה ע"ב), דיאוש ברשותו ל"מ, וכן משמע מהר"ן בח"י, וכ"כ הרע"א (בדף כ"א), הפרי יצחק (בס"י ס"ה סק"ה), האבן האול (פט"ז מהל' גזילה) והגינולי שמואל. אמןם הקצות (בס"י רנ"ט סק"א) כתוב להכירה דעתת הרמב"ן דגמ' ברשותו מהני יאוש, וחוכיה דמצינו בכמה מקומות דאף דמונה ברשותו מהני יאוש. לבן כתוב זו"ל דודאי מהני כל היבא דלאathi החצירו ווכה לו והכא כיון הדשומר אינו מתיאש שהרוי הוא תחת ידו וידו ביד הבעלים א"כ גם יאוש דברלים לאו כלום אבל היבא שמנוח בחצירו באופן שאין החציר ווכה לו מהני היוש עכ"ל.

ויש לבאר דברי הקצות בב' מhalbim: א. דמבוואר ברמב"ן דיאוש ברשותו נמי מהני באופן דאין החצירו ווכה, ורק באופן החצירו ווכה לו, ל"מ יאוש, דהרי החציר קונה לו. ולבן בשומר כיון דידו ביד הבעלים הוא חוות ווכה לבעים,

המשתמר ואני במקום אבוד, וכח"ג לא ריבתה תורה יאוש. משא"ב לדעת הקצוה"ח אהני היוש אלא דבחצר סתם הרי היא חורת וזוכה לו, משא"ב בחצר הניל. וכן אם נלמד כוונת הקצוה"ח שהוא דין שMRIה שיש לבעלים, הרי הכא אינו מונח ביד השומר ונאמר ידו ביד בעליו.

ובחتن סופר (שם) כתוב נפק"מ בין פ"י הקצות לפ"י הנתיות, וו"ל: נסתפקתי בשטרות דלא שייך בהו דין שומרים אם אתה לידו קודם יאוש אי מהני בי' יאוש אח"כ לפמ"ש הרמב"ן דל"מ יאוש דיד השומר ביד הבעלים ובשטרות ליכא דין שומרים. והנה לפמש"ב הנתיות בביואר הדברים דכ"מ דמוני במקום המשتمر לבعليו ל"מ יאוש ולא מטעם רהוא בראשותו אח"כ גם בשטרות עכ"פ מהנה במקום המשتمر ולא ריבתה תורה יאוש בכח"ג וכיון שהגב"ע ע"ט להחוירה הוא משתמר לבעלים אבל לפ"י הקצות דודוקא בשומר ל"מ היוש שהוא כבעליו ממש דידו ביד הבעלים אפשר בשטרות דלא שייך זה מהני יאוש עפ"י שבא לידו קודם יאוש, עכ"ל. אבל הפרי יצחק (שם סק"ו) האריך לחקור בנدون דין אם אמרין כיון דבשטרות פטור משMRIה אם גנבו ואפי' בפשעה בגין מהני היוש, או דילמא בגין דעתך פחויב להחוירו לבعليו אין היוש מועיל דהוי כברשותו, ונשאר בצע. ולכאו י"ל דלפי מש"ב המנה אפרים (בקניין חצר סי' ח) דרך בש"ש אמרין יסוד הרמב"ן

ובנתיבות כתוב לבאר באופן אחר רכשmeno בחציו במקום המשתרט הא שלא מהני היוש הוא משום "دلao שמי" אבידה" וההרורה רבתה יאוש רק בדבר האבוד, אבל אם הדבר משומר, ליתא כלל להאי דינא היוש. והכא נמי, כיון דהשומר ידו ביד הבעלים ושמרו לבעלים, ל"מ בי' יאוש, דמוני במקום המשתרט לבעלים ולא יצא מרשותו. והפרי יצחק (בסי' ס"ה סק"ח) הסכים עמו והביא ראיות לזה. (ועיין עוד בنتיה"מ (ס"י שנ"ג סק"ד, שם"ג סק"א ובסי' שע"א סק"א, ע"ש)

ובאמת, אף דמלשון הרשב"א והר"ן משמע קצת בדברי הנתיות דכתבו שאין יאוש מפקיע ממון של בעה"ב שהוא ברשותו, אבל מלשון הרמב"ן (בדף כ"ה) משמע קצת בדברי הקצות (וחובא גם בשם"ק כל לשון הרמב"ן) ונשמע שזה מלשון הרמב"ן) וו"ל וחציו קונה לו שלא יצא מרשותו שאין יאוש מפקיע ממון בעה"ב שברשותו.

ד. ב' נפק"מ בין פ"י הקצוה"ח לפ"י הנתייה"מ

ויל' נפק"מ לדינה בין הփירושים, היכא דמוני האבידה בחציו במקום המשתרט, ובօפן דבחצר איןנו קונה בגין דבר דלא אסיק אדעת"י וכמ"ש הרמ"א (בסי' רס"ח ס"ג) או באינו הוה להמציא וכשיטתה תוס' ורוב הראשונים הובאו בנתיבות (שם, ובסי' ר"ס, ובעוד מקומות), לדרכו של הנתייה"מ יאוש כח"ג ל"מ, וכיון דסוף כל סוף הוא במקום

והדרבי חיים (אוירבאך) (דיני אבידה ס"י א), ודודאי מהני יוש ברשותו, רק בגין דיאוש לא נפיק מרשות בעליים עד ראתי לרשות זוכה וכמ"ש הנתייבות (בסי' רס"ב סק"ג), א"כ בגין שהנבי" קודם יוש ונעשה שומר עלי" וידיו כיד שומר כיד בעליים. מ"מ המהן"א דיק בן במלחמות דכתיב ש"ש. ועיין במרחשת (קונטרס יוש אוט ז) שהאריך בזה, ויש לבאר דבריו עפ"י מה שהביאה הנתי" (בסי' רצ"א סק"ד) דברי המהן"א גופי (בhalcot שומרים סי' ל"א) וו"לadam ראובן היה ש"ח לשם עוזר דבר מכבר ואח"כ שאל שמעון מאיה דבר שמאנו חפץ לא הו שמרה בעליים מרואבן חביב עמו במלאתו דש"ח בגין שלא חשב עמו במקום המשומר סגי ואין עליו שהניחו במקום המשומר סגי ואין עליו עוד שום מלאכה לעשות משא"כ בש"ש דצרייך להיות יושב ומשמע כל היום מקרי עמו במלאתו ומה"ט כתוב בשם ה"ה דש"ח א"י לחזור לד"ר לפועל משא"כ ש"ש, ע"ל. ולפי"זathi שפירן א"כ בשטר ודאי ידו כיד בעליים, דאפי" ש"ח לא הו, ולבן מועיל היוש.

ת. ב' דרכם אחרים בדעת הרמב"ן דרך אחרת ברמב"ן, כתבו העורך השולחן (סי' רנ"ט סק"ב), האמרי משה (סי' ל"ז סק"י), ובחידושי ר' מאיר שמחה (בדף ב"ו ע"ב), ובחידושי הגרש"ש שקוף (סי' ב') דלעולם יוש ברשותו מהני וכדמשמע מכל הראות שהביא הקוצה, רק בגין דהשומר מגבי לצורך בעליים א"כ מיחשב יוש בעליים כיאוש בטעות. ועוד ביאור כתבו הערך שי (בסי' רנ"ט), והמרחשת (שם אותן לו),

ס"י י"ח סק"א) והكونטראטי שיעוריים (גוטסמאן), מ"מ רוב אחרים דעתם רחותם כתבו לדינא) דתוס' ודאי פליגן עם הרמב"ן לדבריו הרמב"ן ממן אם נטלה ע"מ לגולה בתקילה קנהו לנMRI ולא צריך לשלם אפי' דמים כמ"ש בהריא, ואם נטלה מתחילה ע"מ להחויר ואח"ב נתכוון לגולה לא קנהו אפי' להפטר משלם החפץ, וצריך להחויר החפץ, בין דלא קנהו כלל. והיינו דהרבנן ותוס' פליני בתרתי: א. במגבי ע"מ להחויר, דתוס' קנה גוף החפץ וצריך לשלם רק דמים וממו שביאר הברכת שמואל (ב"מ י"ח אות ה), ולרמב"ן צריך להחויר גוף החפץ. ב' במגבי ע"מ לגולה, דתוס' צריך לשלם דמים, ולרמב"ן אין צריך לשלם כלום.

ג. תוס' והרמב"ן לשיטות
וא"ש תוס' לשיטות דכתבו בכ"מ והובא בריש דברינו, דבנטלה ע"מ לגולה ואח"ב נתיאשו הבעלים, מוטל עליו עדין החוב של השב תשיבם, וכשהחוירה קיים העשה, וכן תיקן הלאו דלא תנול, בין דס"ל דאף אחר היושן לא קנהו לנMRI, ויש שיור בקנינו להבעלים שצעריך עדין לשלם דמיו וכמ"ש הקצוות (בסי' שנ"ג סק"ב), ולא אמרין דהוא במנחת ע"ג קרקע כמו שכתב הרמב"ן. וייל דלא כתבו שם בכ"ק (ברף ס"ז ע"ב) בר"ה רבא וויל: והוא אמר רבא מותנה בעלמא הוא דיהיב ואע"ג הרבה ס"ל דיאוש לא קני מ"מ בגין דהואיל יושן למוכרה או להקדישה חשיב גולן ע"ב, דא"ש

בחשבה וע"כ هو עדין במנחת ע"ג קרקע ויכול לזכות אח"כ אם רוצה לזכות עכ"ל.

ג. שיטת התוס'

אמנם התוס' במסכת ב"ק (דף ס"ו ע"א בד"ה הכא) כתבו אהא אמר רבה יאוש (בגוויל) אמר רבן דנקה ולא ידעין אי מה"ת מיידי דהוה אמור אבידה מוצא אבידה לאו בין דמייאש מריה מיניה מקמי דתית ליידי קני לי' האי נמי קנה לי' א"ד לד' לאבידה רחותם בחתירה אתה לידו הכא באיסורא אתה לידו. כתבו וויל: אע"פ שאין יאוש מועל באבידה מקמי דתית ליידי מ"מ בעי למילך שפיר דיאוש קונה בגול בתר דאתא לידו דבמציאות נמי נהי שלא היה קונה לעניין זה שלא יצטרך להшиб ולהפטר לנMRI הויאל וכבר נתחייב בחשבה מ"מ היה קונה לעניין זה שלא יתחייב להшиб כי אם דמים בעלמא כמו לנבי גול, עכ"ל. וכתבו האחרונים (הकצוות בכמה מקומות) (קס"ג סק"א, שנ"ג סק"ב, שס"א סק"ב), הפרי יצחק (ס"י ס"ה סק"ה), החמדת שלמה (ב"מ כ"ו ע"א), הנר"ח מבריסק (ב"מ מכת"י ס"י ב"ה), המקנה (כללים כלל ט"ז פרט יד), וכן מסקנת הרע"א (בריש פרקין) והעתרת חכמים (לבעל הבורך טעם) בחו"ל למ"ט ב"ק. והשואל ומשיב (מהדורא תליתאה ח"ב ס"י קמ"ו) [זה גם שהפרי יצחק (בסי' ס"ד) כתב דתוס' לא כתבו בן לדינא וכ"ב במרומי שדה וכ"ב בשלטי גבורים כאן לדינא ליתה, וכע"ז כתבו החזו"א (ב"ק

מוועל היאוש. דרך בהצ'ר המשתרעת דהוי דבר שאין אבוד לא רבתה התורה יאוש, משא"כ הכא. אבל במנחת פתים דח'ה דבריו וויל' ודבריו תמהים דהא תום' מיר' באין נברים דרים עמו בבתו, ע"כ. ובאמת אף אם נאמר בנתיבות דתום' (בד"ה וניל') איiri דיש נ' זולתו, והוי אינה משתמרת, מ"ט בתום' לעיל (בד"ה בכוטל) נמי כתבו כהאי לישנא, שם וראי דאיiri במשתרם, דבתו וראי משתרם, ודלא כסיפה דאיiri במשברו לאחרים. וא"כ לבאו נשר הארי דתום' ס"ל דיאוש ברשותו מהני. אלא דבמחנ"א (בקניין חצר סי' ז') כתוב לדוחות ראי' זו דיל' דתום' לשיטתו קא אולי, דכל דבר שאין דרכו לימצא אין החצירו קונה לו, ומשווה מהני יאוש דהוי באילו אינו ברשותו, ע"כ. והנה נוף סברתו א"ש רק לביאור הקצוות בדרכי הרמב"ן, אבל לדברי הנתיבות דבאופן דמונה במקום ליכא למימר בן, וא"כ אף שאיר' באינו עומד לימצא, מ"ט יאוש ל"מ. ורק להקצוות החצירו חור ווועה לו ייל' דבכח"ג דין החצירו קונה, יאוש שפיר מהני.

אלא שצ"ע טובא בדבריו דתום' לא קאמרי אלא במושגע בעובי הכוטל או במעות אצל שולחני דהוי דבר קטן, אבל באן לבאי' תום' איiri בחפצים גודלים וכמו שכתו בתחילת הדיבור, ובפרט בתום' לעיל (בד"ה בכוטל) דאיiri במוכן ונסכא, ועיז' כתבו דין

לשיטתם. לדרכי הרמב"ן ודאי דבכח"ג קנוו לגמרי.

ולדרך הראשון שכתבו ברמב"ן ייל' דשניהם לשיטתו אoli, דתום' נרא דס"ל דיאוש ברשותו מהני דכתבו (ברף ב"ז ע"א בד"ה בכוטל) דין אדם מתיאש ממה שמונה בבתו דיןינו שוכח חפציו ימים רבים, ודיקון הרע"א (ברף כ"א וברף ב"ז), הנתיבות, הערך שי, המנתה פתים (בריש רנ"ט), והתרומות הכרוי (בסי' רס"ב) באריכות, רढרכי תום' אלו ממשען דאם שמענו בפירוש דמיash הו יאוש ול"א דין מוועל יאוש בדבר שברשותו, אבל הרמב"ן כתוב בחידושים (ברף כ"ה ע"ב במשנה) דיאוש ברשותו ל"מ. ויל' דלשיטם אoli דלהרמב"ן דיאוש ברשותו ל"מ לבן כתוב שם דאם הגבי ע"מ להחזרה לא יכול לקנות ביאוש כלל, והוי כברשות הבעלים דל"מ יאוש. אבל תום' דלמדו דאף ברשותו מהני יאוש, לבן אף דהשומר ידו ביד הבעלים, מ"ט גם ברשותו מהני יאוש, לבן אף בהגבי ע"מ להחזרה קונה נוף החפץ ביאוש. נמצא דתום' לשיטתם בין בהגבי ע"מ לנולחה ובין בהגבי ע"מ להשיבה.

אלא שבנתיבות (שם) כתוב לדוחות דאף תום' ס"ל דיאוש ברשותו ל"מ וכדעת הרמב"ן, והוא דכתבו דמשום דין אדם מתיאש ומשמע דאם שמענו בפירוש בן מהני, איiri ביש נ' נברים זולתו דהוי חצר שאינה משתמרת, דבכח"ג שפיר

מרשותו לבן אמרין דאם החפץ האבוד ברשותו, רשותו מועיל לו שלא יצא מרשותו, ולא חל היושם כיון דיושם מפקיע ממנו לגמרי, והצירעו חור וזוכה לו וכלשון הרמב"ן (הובא לעיל), אבל לתום' שנים קודם שזכה בו אדם לא יצא לגמרי מרשותו ועדין מיגד אנוד בו כל זמנו יאושם, ואם כליה יאושם מיד חור ואליו בדמייקרא, א"ב י"ל דליה לא עדיף אליו שיחזר ויזכה לו דהרי זה שלו נט אחר היושם, רק שיש כותה והיתר לכ"א זכות בו, ולבן לא עדיף החזרו שיזכה לו, וככין שכתיב במרחשת ובערך שי דליך אין שומר אבידה יכול זכותו לעצמו אחר יאושם בנטלה ע"ט להחוירה, בין דהוא במקום הבעלים עומד ועדין לא יצא מהבעלים לא יוכל זכותו לעצמו בשל עצמו כיון לעמוד במקום הבעלים, וכמו"ב י"ל נט בחזרו דלא יכולה זכותו לו, כיון דשלו הוא, ודוק.

ט. סיכום השיטות התנ"ל

ועתה נתנה ראש ונשובה האם מועיל יאושם ברשותו, לדעת הרמב"ן לפי מה דמשמעות בפשטות ולשלשות הרכבים הראשונים יאושם ברשותו ל"מ, וכ"ב בחידושי הרמב"ן להדייא. אמן לשני הרכבים האחרונים נמצא דמודה הרמב"ן דיושם ברשותו מהני. וברעת התוס' לבאי נראה ברור וכן דעת רוב האחרונים דהמן"א דלהתום' ל"מ יאושם ברשותו, מ"מ באופן דנאבד ממנו כתוב בדעת התוס' דחזרו לא זכתה לו, ומועיל היושם. ורק כפי שהסביר הנתיחה"ט

בעה"ב מתיאש מה שmpsיד ביבו, ומשמע דאם מתיאש בהדייא בן מהני, שם וראי ליבא למימר דהוי אינו עומד להימצא. ועוד, דכתיב שם שאף לאחרונים שהסכימו לסבירת התוס' והוא רק במתalon, אבל לא בכל מציאות. ומנו"ל דתום פליג ע"ג, ורק בנסיבות יש לומר דפליני, אבל לא בשאר דברים. וסבירת התוס' דמעותם הם דברים קטנים שאין דרכן לימצא, בן משמע, וכ"ב בש"ע הרב (בס"י). אבל בשאר דברים וראי שעומדות לימצא אם אינו בחור או בעובי הכתול. וביותר י"ל דאם בנסיבות אין הכרח שתוס' למד דלעומם אין המעות עומדות להימצא, אלא אייר באופן כזה שאין הוא להימצא, וכ"ב השם"ק בשם הנלין תוס' זו"ל מצא בחנות מייר שמצו בנין שאין עשוי להימצא, ע"ב. עכ"פ לבאי שיטת התוס' דברשותו נמי מהני יאושם.

ח. ביאור בפלוגנת התוס' והרמב"ן
ויש לבאר פלוגנתם של התוס' והרמב"ן ולפי מי דמשמעותם בפשטו ברמב"ן דמשום דיושם ברשות ל"מ בביאור יפה, לדעת התוס' דיושם ל"מ עד דאתה לרשות זוכה ולא נפיק מרשותו, ואי כליה היושם קודם שזכה בו אדם, הרי הוא של הבעלים בדמייקרא ללא קניין חדש, בן חוכית הנתיבות (בסי' רס"ד סק"ג). אבל המנתה פתים (שם) הביא שדעת הרמב"ן דיושם נפיק מרשותו לאלתר וא"צ שיגיע לידי זוכה, ואם כליה היושם צרכיהם הבעלים לחור ולזכות בו. וא"ב י"ל שפיר דלהרמב"ן דיושם נפיק לגמרי

לديיק מדברי הש"ך ווילן: מזה נראה באليلadam מייאש בפירוש מהני אוף"י שהם בחצירו, ע"ב. וא"כ הוא לבאו סתירה בדברי הש"ך אם מהני יאוש ברשותו או לא, וכן הקשה התרומות הכרוי (שם) על הש"ך. ויש ליישב דברי הש"ך בתרי אנפין, א. שהש"ך למד בדברי הרמב"ן או בדרך הערך שי وسيעתו או בדרך העורך השולחן וסייעתו ראיין הטעם דיאוש ברשותו ל"מ, רק בשומר הוא טעם נפרד וכמו שנתבאר לעיל. ב. הש"ך למד בדעת הרמב"ם, דאף לדינא ס"ל כרמב"ן, מ"מ אין הכרח שסובר בטעמו כרמב"ן. וכ"כ הפري יצחק (בסי' ס"ה סק"ז) ווילן: והנה במ"ש הרמב"ן דאבדה אם נטלה ע"ט לנוללה לא מקרי באיסורה דוחה לא וקונה לנמי מדין יאוש דאבדה דוחה לא מצאנו לו חבר והרמב"ם והסמ"ג שכתחוו דאף אם החוירה עובר בכולן שבועה הסכימו לשיטת הרמב"ן מ"מ טעמא דידחו לא פירשו וכבר נאמרו בזה תי' הרבה, ועי' בשווית הרדב"ז (בסי' תה"ו) שכחtab לישב בדרך אחר [ובאמת שבדבורי ממש כתב בתום הרא"ש] ע"ב. וכ"כ הד"ח (אויערבאך) לבאר דעת הרמב"ם בדעת אחרת, א"כ ייל' להש"ך למד כוותיה, והבל על מקומו יבוא בשלום.

וא"כ גם דעת הש"ך דיאוש ברשותו מהני, אמנם ברע"א (הניל) כתוב על דברי הש"ך שכן דעת הסמ"ע שם (ולא מצאתי ראי' לזה וצ"ע), וכותב, ווילן: והוא עניינו קצת שכל וקוצר ביןתי חידוש

דברי התוס, ל"מ יאוש. מיהו כבר דעה המנהת פתים דבריו, וכנ"ל.

ו. בירור להלכה

ולhalbכה כתבו הטור והמחבר, הב"ח והסמ"ע (סי' רנ"ט ס"א) בדעת התוס' דנטלה ע"מ לנוללה ואח"ב נתיאשו בעליו ממנו, צריך להחויר ומתכן לאוי. וכ"כ שו"ע הרבה (חו"ט הל' מציאה ס"א) שכן דעת רבים והלכה כמותם ובפרט להחמיר בשל תורה, עכ"ל. נמצא דלית להו סברת הרמב"ן דיאוש ברשותו ל"מ, רק בדעת התוס' דיאוש ברשותו מהני, דלאו תלוי הר' בהר' וכנ"ל. וכ"כ להרי'א בתורת הכר. אמן הש"ך (בסק"א) הביא דעת הרמב"ם והסמ"ג והרי'ף דלא מתכן לאוי, והביא שכן העלה הרמב"ן במלחמות. ומשמע לבאו' דנקט להלכה בדברי הרמב"ן, וס"ל שהרמב"ם נמי סובר כהרמב"ן, וכן משמע בפשטות. וכן נראה דעת הקוזות והנתיבות שם שהאריכו הרבה בדברי הרמב"ן, וכן העלה הקוזות להלכה (בסי' קס"ג סק"ג ובסי' שס"א סק"ב), וא"כ יאוש ברשותו לדידי' ל"מ.

אמנם הש"ך (בסי' ר"ס סק"ח) כתוב על הא דכתב המחבר מצאו בכוטל מחציו ולפניהם של בעה"ב דאפי' העלו חלודה דninger דמזמן רב הוא אף"ה הוא של בעה"ב דאין בעה"ב שוכח חפצי ימים רבים ע"ב והוא ממש כלשון התוס' דנקטו ממנו האחרונים דס"ל דיאוש ברשותו מהני, עכ"ל. וכ"כ כאן הרע"א (דרוש וחידוש מכת"י חו"ט סי' ר"ס)

הספינה אינה יכולה להלך כלל. אבל הרכב, הרי הולך מצד עצמו. אבל אין זה נכון דמה לי אם המים מלמטה מוליכין אותה או המים שבתוכה מוליכין אותה (דהיינו, הרכב שהדלק הוא המוליכו) הרי שניהם אין חולכין מצד עצמן. ונס שאיין הרכב נושא לו לא האדם שפועל ברגלו. וכך הוי ממש בספינה שהוליכין נីחា, משא"כ בעבד ובבמה שהוליכין עצמם. ובתורת הקנינים (פרק ח' העלה ע"ז) כתוב לתלות במה' הראשוניםabis היסוד החצר מהלכת ועיי"ש).

יב. מקום שאינו משתמר
כל זה במקומות המשתרмер, אבל במקומות שאינו משתתרмер אין החצר קונה מבואר בארכיות (בסי' ר' ס"א), וכן לביאור הנתייבות במקומות שאינו משומר נקרא הדבר אבוד מהבעליים, דבכה"ג ריבטה התורה יאוש. וכ"כ הראשונים (הרשב"א והרמ"ם והר"ן והריטב"א) דלכון מצינו פעמים דחצר אינו קונה, כיון לרבים נכנים ווצאים לא קニア לי' חצורי, דהוי החצר שאינה משתתרמת. וא"כ נראה דהה בתנדר גדול באמצעותו, שיש הרבה בנ"א ברכב, הוא בחצר שאינו משתתרмер. וכ"כ הש"ך (בסי' ר"ס סקי"ח) בשם הראב"ן דבתים שלנו שרבים דורסים בהם ומיצאו אחד שם הרי הוא שלו דרומה להנות וועיןanganות משה ח"מ ח"ב (סי' מ"ד) ביאור דבריו וא"כ ה"ג כאן, ומהווצה יכול לזכות.

אלא שברכב קטן יש לומר דאף דיש זרים אותו, מ"מ עדין לא נחש לחצר

גדול דברין שלא יצא עדין מרשותו ומונח בחצירו היכן מצינו דיוש מהני דשםא כל שעדרין ברשותו אין עליו שם אבידה דאף דאין חצירו חזר ווובה לו לסברת התוס' כיון דאינו עומד להמצאה אין חצירו קונה לו מ"מ עכ"פ יהא מהני שלא יצא מרשותו ועיין עכ"ל. אמנם השו"ע הרב (בסע"י י"א) נקט נמי להלכה כהש"ך דבעה"ב אינו מתייחס מה שמספריד מביתו שסובר היום או למהר ימצאו וצין לדברי התוס', ומשמע נמי דס"ל דיוש ברשות מהני. אבל הדרבי משה (פי' ר"ס ס"א) הביא להלכה דעת הנמקי' דגונב ברשותו ל"מ, וכן דעת הר"ן והרשב"א והריטב"א להלכה. תבננה לדינא דעת רוב האחרונים דיוש ברשותו מהני, הש"ך, ש"ע הרב, דברי חיים (אויערבאך), המהרשת, מחנה אפרים והערך שי, אבל מREN רוב ראשניים, דיוש ברשותו ל"מ. וכן נראה דעת הגרע"א וא"כ מיד ספיקא לא נפקא וצריך להחזירו.

יא. רכב هو בחצר
וכיוון שהגענו בעוחיה'ת עד הולם נראה לדון בשאלתנו, זה וודאי דברכב יש דין החצר, ולא הוא החצר מהלכת. כ"כ במשפט האבידה (שערין צדק סי' רס"ב ס"ק ס"ה) דפסות הוא, והוא בספינה בים. וכן שמעתי מהחריף ר' אברהם דרבנןדייקער שליט"א ששמע מהגרי"ש אלישיב שליט"א, וה גם היה אפשר לדון, דיל' דשאני ספינה דאינה נីחא, ומיא הוא דקא ממטי לי', מצד עצמה

ג. מצאו במקום המוצנע

אם מצאו הנושא בחור עוק או מתחת לסתול באופן שבדרך כלל א"א להפוך ולהגיעו לשם, לדעת התום' חצר בכח"ג לא קנה. וכן דעת רוב הראשונים. וכ"ב הנמקי" (בסוגיא דחצר) מכאן הסכימו המפרשים בדברי התום' דכיון דאינו עומד להמצאה אין חצירו קונה. וא"ב שפיר יועל היוש ויכול המוצא לוות בו, וכמ"ש המהנ"א הובא לעיל. וזה לדעת הקצאות דהכל תלוי אי חצירו קונה לו שאו מועל היוש, אבל לדעת הנתיבות דהעיקר תלוי אם החצר משתמרת לא ריבתה התורה יוש, וא"כ אף אם נאמר דחצירו בכח"ג לא זוכה לו, מ"מ הרי הדבר שמור לבניין, וא"כ אינו דבר האבוד ובכח"ג לא ריבתה התורה יוש. אלא שהרמב"ם בהל' אבידה (פט"ז ח"ח) כתוב שם לעניין מממון שאין בעל החצר זוכה בה, מפני שהיא אבודה ממנו. וכתבו הדרישה (ס"ר ר"ס סק"א) והמהנ"א (קנין חצר ס"י ז') והנתיה"מ גופיה (ס"י רל"ב סק"ח וס"י רצ"א סק"י) דכוונת הרמב"ם דאינו עומד להמצאה. וא"כ רואים דاتفاق דמונה במקום שמור בחצירו, מ"מ כיוון שאינו עומד להמצאה מקרי אבוד, וא"כ שפיר هو אבידה שלחלה בה יוש. אלא שייל עוד הרמב"ם שם כתוב ק"ו, אם אבודה ממנו יוצא מרשותו, וא"כ לבאי אם נלמד יכנס לרשותו, וא"כ נקבע זה נקרא בדבריו דאינו עומד להמצאה וזה נקבע אבודה ממנו, וא"כ הרי כתוב ע"ז דמוועיל שיצא מרשותו, וכן משמע קצת בתיה"מ (ס"י רצ"א). ויל עוד דכיון

שאיתנה משתמרת, ועוד, אם עומד בצד שדרחו מהני אפי' באינה משתמרת, וא"כ אם יושב הנחג ברכב ודאי דהני שיהיה הרכב משתמרת. ואף להרמב"ם והמחבר (בסי' רס"ח ס"ג) דבמי שיאמר זכתה לי שדרחו, והוא דוקא במצויה שיכנס לרשותה. אבל במקה ומוכר (כמובואר בס"י ר') וה"ה שלא יצא מרשותו, ודאי שלא בעי שייאמר כן. וברכב גדול אף שיושב הנחג ברכב, מ"מ מבואר ברשונים (ברשב"א וברא"ש בסוגיא דחנות) דצורך שיהא יכול לשומרו שלא טלחו אחרים, ובלאי"ה ל"מ. וכ"כ הנתיבות (בסי' ר' סק"ג) דעומד בצדיו היינו שעריך שיעמוד ממש בסמוך דיה מאושמר ע"י, אבל בעומד קצת ברוחוק אפי' יכול לשומרו ל"מ. אמן לאחר שירדו כולם, קנה לו החצר בדמייקרא, כ"כ הנתיבות (בסי' ר"ס סק"ז וסק"ח) וכ"כ באבן ישראל (חלק ח' ס"י צ"ח) לעניין מרחץ, וה"ה כאן.

וכן רכב שאינו נועל בפתח, להנתיבות (ס"י ר' סק"ג) هو בחצר המשתמרת. דמבייא ראי' מהא דבלוי של אדם שmobואר ברשונים דקנה מדין חצר, ושם הרי אין לו מנעל. אמן במלואו המשפט שם הביא מגודלי האחرونים שחילקו ע"ז. ומ"מ נלענד ברכב שפתוח ושביח שהילדים משחקים בו, אפי' שלא ברשות הוא בחצר שאינה משתמרת. וא"כ אם יש בו דבר שנאבד אינו קונה לבעל הרכב, שלא יועל מה שלא יצא מרשותו, יוכל המוצא לוות בו.

באופן דאין חצירו קונה אין מועיל בו יאוש. ומ"מ כתוב אח"כ דאף אם נימא רמהני יאוש בכה"ג מ"מ בחצר המשתרמת ואינו עומד להמצאה ל"ט יאוש. דע"כ אירי בגונא דין חצירו נוקה, מ"מ כיון שטונה ברשותו לא נפיק ביוש וצ"ע, עכ"ל. ונראה דבריו שנשאר בצע"ע ולא כתוב כן בזדאות, לא נימא בזה דעתך פלונתא, ויוכל המוצא להחויקן.

ומ"מ יש לעיין בדבריו מש"ב דאף בחצר שאינה משתתרת ייל דל"ט יאוש צ"ע, דלבאו באופן שאין החצר משתתר לבא כלל תורה ה策ר וכਮבוואר בפסקים, וכן נראה להדריא בריטב"א (החדשים) (ברף כ"ה ע"ב) דהביא פ"י הרשונים הניל דין יאוש מפקיע ממון של אדם שהוא ברשותו, והוסיף דלייבא יאוש בדבר שהוא בחצר המשתרמת. ומשמע דברי חציר החצר, אלא נראה דאף המנתה פתים לא כתוב כן לדינא. ומ"ב דבאופן דהוי חציר המשתרמת אף בגונא דין חצירו חווורת ווכה מ"מ ל"ט יאוש, לבאי בחידוש הרמב"ן (ברף כ"ה) לא משמע כן, דכתב הרמב"ן: וחצירו קונה שלא יצא מרשותו וויל: וזהו קונה של אדם שהוא שאין יאוש מפקיע ממונו ברשותו. א"כ רואים בהדריא דהטעם שאין יאוש מועיל בדבר שברשותו, הוא משום דחצירו קונה לו. וכן האריך הקצות (בריש סי' רנ"ט) לדברי הרמב"ן.

עכ"פ רואים כאן מדבריו דרך חדש, רהא דין מועיל יאוש בדבר שברשותו

שאינו עומד למציא חסר במישמר, דהוא Cainah משתרת בין דיןינו יודע מקום האבידה. ובמ"ש השו"ע הרב (בפס"ג), החו"א (ב"ק סי' י"ח סק"ג) והאבן האול (פט"ז מהלכות גוילה) החסר במשתרמת.

ואף המהנ"א שרצה לומר דלאו כו"ע ס"ל כתום, הוא מסיק בסוף דלעצם סברת התוס' דברבר שאינו עומד למציא כו"ע מודו (ובמ"ש לעיל), ואף כי מרן הרמ"א לא כתוב כן וכמ"ש (בסי' רס"ח ס"ג) דהעיקר תליו אם אסיק אדרעת"י או לא, ובמ"ש הדבר חיים (יובא לקמן בעוחית) והקצות (בסי' ר' סק"א) וכן נראה קצת מסקנת הנתיבות בס"י רס"ח סק"ג) לדעת הרמ"א, מ"מ נראה ברור דרך לעניין דבר שעומד להמציא ואינו רגיל לבא לחצירו בכה"ג ס"ל לרמ"א דחצירו לא קנה לו, אבל דבר שאינו עומד להמציא כלל, זה ודאי שלא אסיק אדרעת"י, וב"ש אחריו יאוש. וא"כ נראה לבאו ברור דבנד"ד יוכל המוצא להחיקו לעצמו, וב"ש במקרה דבר דלא שכיח ורגיל להיות שם כמו דבר פרטני, ציק וכדומה, שלא אסיק אדרעת"י ודאי דין החצר קונה ומועיל היוש.

אמנם במנחת פתים (בסי' רנ"ט) כתוב לצדר דלהגמוק"י והרמב"ן בחצר שאינה משתתרת, ואינו עומד להמצאה מ"מ יאosh לא מועיל בו אף דין חצירו קונה. דין נימא דחצירו קונה למה לי למימר דין יאosh מועיל בדבר שברשותו תיפוק לי"י דחצירו קונה, אלא עכ"פ

יד. אֲבִידָה לְאַחֲרֵי יָאוֹשׁ

וכל מש'יב באופנים דמהני יאוש מ"ט כבר כתוב הרמ"א (בסי' רנ"ט ס"ה) דטוב וישראל העשות לפנים משורת הדין ולהחויר. ולדעת כמה ראשונים והביאם הש"ך להלכה כופין ע"ז. וכן נראת דעת הבית אפרים (בשווית חמ"ם סי' נ"ח) הובא שם בפ"ת (סק"ג), אלא שבאופן שהמוצא עני ובעה"ב האובד הוא עשיר כתוב הרמ"א, אכן צרייך לעשות לפנים משורת הדין. ור"א בהגנות צין לשווית צמח צדק (סי' ס"ט) דודוקא בשיש את ב' התנאים היינו רחמווצא עני ובעה"ב עשיר, אבל בשיחסר א' יצטרך להחויר לפנים משורת הדין. [והגם שהיה אפשר לדון קצת בדברי הרמ"א דמקורו מהרדי כי דכתיב דבמווצא עני והמאבד עשיר אין כופין, וא"ב י"ל דרך לשיטת המרדי דס"ל דתמיד כופין, כאן בכח"ג אין כופין]. אבל לשיטות שלulos אין כופין, רק דיש עניין של לפנים משורת הדין, מנ"ל דבכח"ג ליבא כללawai דין, בן הקשה יידי הганון רשות' הלברשתאמ שלית"א, וועורך דכונראה דהגר"א (סקט"ו) והגנות אמרי ברוך נתקשו בזה, מ"מ לא ראיתי מי שחולק ע"ז.

וברמן דין מבואר ברמ"א לקמן (בסי' שני"ז ס"ז, ובשם"ח ס"א) דהאידנא נהנים להחויר אף' לאחר יאוש מכח דיןא דמלכותא ואין לשנות. ובפשתות היה נ"ל דוחה הכוונה בדברי הב"י (סי' שני"ז) בביביאור דברי הראב"ד שמפני

הוא לא משום דחצירו זוכה לו, רק כיון הדבר ברשותו איינו מועל בו יאוש. וצריך לומר בביביאור הדבר עפמש"ב האבן האול (פט"ז הלבה ד') לעניין אחר זו"ל ו"יל טעם אחר הא דל"מ יאוש אחר דאתא לידי באיסורה דלא אשכחן דתיריה התורה יאוש אלא היכא שהוא אבוד ואיינו עומדת בודאי שתנייע לבעלים ולפייו נוכל לומר דגמ' בנמצא בחצרא אף שאינו יודע כיון שבודאי עומד שידע וישיב כבר איןנה אבודה ולא התיריה התורה זה ע"י יאוש, עכ"ל. והוא כתוב שם בעניין אחר בשחנייע לחצירו קודם יאוש, דאמרין אף' בחצרא באיסורה אתא לידי (וכמ"ש לקמן בעזה"), וא"ב י"ל דכ"ש בבעל החצרא עצמו דכה"ג לא התיריה התורה ביואוש.

ובאמת שכן כתוב הרע"א להדייא (הובא לעיל) אדרבי הש"ך דאף אין חצירו הוורת זוכה מ"מ היכן מצינו דיוש מהני בכח"ג. והוא ממש בדברי המנתה פתים. ועוד נראה ממש'כ בשיעורי ר' שמואל (חלק ח' סי' לו' אות ב') לעניין אחר זו"ל דיוש חידוש הוא מצד הסברא לא היה לו להועיל ואין לך בו אלא חידושו, עכ"ל. ו"יל דה"ה הכא דרכ' כשאיינו ברשותו נתחדרש ולא בשחווא ברשותו. גם י"ל כיון דעתין ברשותו למוכרו ולהקדישו, עדין לא יצא מרשותו ומבעלותו ולכון לא מועל היואש, ועפ"י דרכו של החזו"א (בב"ק סי' י"ד סק"א וסק"ג) בסוד יאוש א"ש טפי, עיינש ודוק.

**טו. מסתפק עד היכן נתנו חכמים חיב
לפניהם משורת הדין**

ויש מקום לדון מה יהא במצבם שם אתרוג לפני ההג, האם צrisk להחויר לבعلיו באופן שלモוצא אין עדין אתרוג (ואם אין למאמבר הרי שיש מקום ודאי לדון, אף אם יש למאמבר, עדין יש לדון האם יצטרך לשלם עבור זה, כמו שאמר לי בזה ראש הכלול שליט"א) דכיוון דעתך הדין יכול לוות בו, ורק לפניהם משורת הדין עליו להחויר, מה דינו.

ומתילה עלו במחשבתינו ב' ראיות. א) עפמ"ב הקוצאות (שם) ליישב קושית האחرونנים על הש"ע באביה"ז דפסק שאם קידש אשה בגול מקודשת, דכיון יאוש ושיינוי רשות. והקשו הופסקים דהא תיקנו להחויר אף"י אחר יאוש מכח דין דמלכotta, וא"כ האשה הרי צריכה להחויר, ואיך מתקדשת בזה. ויישם שם הקוצאות דאף ייאוש ושיינוי רשות קונה לנמרי, ראו ב"ד צורך לבסוף להחויר לפניהם משורת הדין, ולכן בעשר הדיקولات בידו לעשות לפניהם משורת הדין, אין לו פסידא במה שמהווים אבידה כיון שלא הוציא עלייה כלום, ונם בגיןה הרי מהוירין לו דמיו, משוי"ה ראו ב"ד לבסוף, אבל בעני לא תקנו שיזהר. וא"כ ה"ה בקידושין שע"ז יתבטלו הקידושים, החשו לתקנת הזיווג ולא כפו אותו להחויר, ובמ"ש התוס' בחליפי אישורי הנאה אסורים למחליף, ואם קידש בדמיון מקודשת, משום רקידושי אשה מצוה. וכ"כ ברשב"ז נבי

התקנה צריך להחויר לאחר יאוש ושינוי רשות, ושם במפרשים נתקו בו מהי התקנה, ולדברינו א"ש (ובלא"ה י"ל דהביבaur בדברי הראב"ד במאש החת"ס בהנחות על הש"ע (ס"י שנ"ג) ומתרוץ שם קושית הקוצה"ת, וד"ק). ובש"ד (שני סק"ז) כתוב, דאף שלא אמרינן דין דמלכotta גנד דין תורהינו שאין הכא גם בישראל נהיני בן ופשיטה שיש ביד הדור לתקן תקנות, עכ"ל. ושלשם איידי בדבר הנוגע בדמשמע מלשון הרמ"א בכתב התקנה היה להחויר כל גניבה אף"י לאחר יאוש ושינוי רשות, וכן משמע קצת בבית אפרים (הנ"ל) דיש לחלק, מ"ט כבר עירבן הקוצאות (שם סק"ה) ומבה זה פסק דין בגיןה אם המוחיק עני והנוגע עשיר א"צ להחויר.

והאמת שכן משמע להדייא מדברי המרדכי (בריש אלו מציאות) לצrisk להחויר באבידה מפני תקנות הקהילות. ולכatoi היא אותה התקנה המבווארת לקמן בהלכות גניבה (וא"כ קצת פלא על הרמ"א שבס"ס (רנ"ט) העתיק לשון המרדכי וכותב זויל ואע"ג דמדיניא אין חייב להחויר באבידות אלו (היכן דשפטן נהר) אם גור המלך או ב"ד חייבין להחויר מכח דין דמלכotta או הפקר ב"ד, עכ"ל. ומשמע דרוקא שם היה מעשה מיוחד דגניו ב"ד להחויר, אבל בדברי המרדכי שהוא מקור הדברים כתוב, דזה מכוח התקנת הקהילות).

והגאון ראה"ב שליט"א הביא עוד סיועתא מדברי הש"ך בחלבות גוילה (שם"ו סק"א), דאף דמכוואר הנולן שעסוקיו בכך ותשובתו קשה הבא להחזר, כדי שלא ימנע מושב, תיקנו חכמים שלא יקבלו מהם, וכל המקובל מהם אין רוח חכמים נוחה הימנו, מ"מ הביא הש"ך מספר חסידים, שאם יש לנגול חובות ואין לו מה לפרווע, יכול לקבל. א"כ ייל דה"ה כאן בין דין דין לא תרגונ, א"צ להחזיר.

עוד ייל עפמש"כ בש"ע הרבה במקרה בשבת דבר אבידה שיש בטלטולו איסור דרבנן ממשום מוקצתה, פטור מהוויב דאוריתא להшиб אבידה, בין דנלמד מ"כולכם חיבין בכבודו". וא"כ אפשר לומר דה"ה לעניין מצווה לא נאמר בזה לעלייו להחזיר. והגמ שיש לחלק, מ"מ קצת סיועתא הוא.

טו. כשראו הנושא והנתנו

יחדיו את המציאה

כל זה אם הנושא בלבד מצואן, אבל באופן שבזמן הנסיעה ראו שניהם ייחדיו את המציאה, אף שהנוסע הגבי קודם נראה התלויה בחלוקת. דהקדשות (בסי' ת"ו סק"ב) והביאו התרומות הכרחי (בסי' רס"ב), הנתיה"ט (בסי' רס"ב סק"ג) ובמספרו מקור חיים (סי' תמה), ובمرחשת (בקונטרס יאוש אות א' ב' ג') בארכיות, וכן בעורך השולחן (בסי' רס"ב סק"ח) ושם בע"ש כתוב לבאר הדבר ע"ש, דיוש עד דאתה לרשות זוכה לא נפיק מרשותו, ואם עדין לא זוכה בו

ענין אחר, דין לעשות מעשה מסוימת תקנת הקידושין, עכת"ד.

עוד ייל, דבמו שתתבאר לעיל דאף דהפקיעו חכמים קניין מעות, מ"מ הרי בתב המחבר (בסי' קצ"ט ס"ג) דבד" פרקים משחיתין את השור לטבח בע"ב, ואו מעות קונות. והוסיף הרמ"א ממהר"ל דה"ה הנתון מעות על יין לקידוש בע"ש דקנה. ובקצותות (שם סק"ד) כתב דה"ה הנתון פרוטה לנחתום לשבת דקנה, בין דמקדשין נמי על הפת. ושם בהנחות חס"ת דה"הبشر לפורים שלא גרע מיין לקידוש. וא"כ שמכואר בהנחות רע"א שהמן"א והתוספת שבת כתבו שהרמב"ם חולק על המהר"ל דבין לקידוש אינו קונה מעות, ובתב הרע"א שיכול לומר שם המוחזק קיים לי כהרמב"ם ולא קנה במועות, מ"מ בדברי ישיב (חו"מ סי' נ"ז סק"ז) ביאר בטווע טעם פלוגתתם דפליני ביסוד קניין בסוף שהפקיעו חכמים, ולא דפליני בדים שמע בפשטות אם הפקיעו גם בדבר מצוח, ועי"ש. וא"כ ייל דה"ה לעניינו במקרה אתרונו לא יצטרך להחזיר, בין דחיי דבר מצוח. אלא דאתני יש לדון דמה שכבת הקדשות הוא רק בכח"ג דאל"ה יתבטלו הקידושים, רבזה חשו חז"ל לתקנת היוגב ולא כפו אותו להחזיר, אבל כאן מנא לנו. ונם למה נלך לטובת המוצא, אדרבא נעשה תיקון לאובד. ומ"מ יש מקום לדון בין הכל חייבו להחזיר אינו אלא בלפניהם משורת הדין, יצ"ע.

לקחתו (משא"כ בשאר אופנים דלפעים
יכול לטעון קים לו).

יג. כשהנהג מצא אבידות של אחרים
יש לדון כשהנהג מצא ברכבו חפץ אשר
בעליו נתיאשו כבר, וכן ששמע מפיו
או שניבר מנות החפץ שבعلיו נושאו,
האם יכול ליקחנו לעצמו או צריך
להחזירו.

כשמצוא את החפץ במקום שאינו רגיל
למוצאו, כגון שהרים בערב פסח את
הפסל וכדו, או לרוב הפסוקים אין
חצירו קונה לו, וכן הוודת דבר שלא אסיק
אדעתה. וגם אולי ייל' דוחה דבר שאין
שביח לבוא ודברים של אחרים. וכך
כיוון שרabhängig לאחר יוש, ודאי יוכל
לזכות בו. אמן במצוא במקום שרגיל
להמצוא, כגון על הכסא וכדו, ונודע
שבעליו נושאו, אווי לתוס' וסייעתו וכן
דעת הנティבות לרינה (ועי לעיל אות נ'
שהארכנו בו) דבכה"ג החצר קונה,
וא"כ הרי كنتה קודם בפלוגנתא
הbulletim, וא"כ זה תלוי במובאות
ההמובהtas לעיל אותה ז'. אבל לפי דעת
הרמ"א, הדברים חיים, והקצתות חצר
בכה"ג לא קונה, שלא אסיק אדעתה, וכן
אולי היו דברים שאינן שכיחים שיפלו,
כמו חפצים פרטניים וכדו' דין שכיה
шибוא עם אלו לחצירו או לרכבו של
המוועא, א"כ יכול המוצה לזכות בו.
ולבאי' בזה היה נראה שיבול לומר קים
לי בהרמ"א, אבל כיון שכבר כתוב
הנティבות הרמ"א הוא דעת יהודאה,
ונם ר"ל דין זה בונת הרמ"א, שכן נראה

אדם, ובינתיים נגמר היוש, זכו
הבעלים ממילא, ושליהם הוא כרמייקרא
בלי קניין חדש. ומצד שני השואל ומשיב
(מהדורא ד' ח"ב ס"י קני') כתוב דבריו
ראבידה יצא מיד מרשותו ולא בעי
шибא לרשות זוכה. ובכ"ב באבני החושן
(בpsi רס"ב סק"ד) דמדברי הראשונים
לא משמע כן, וכן בהנחה על התרומות
הכרי (שם סק"א) כתוב דמדברי התוס'
והראשונים נראה מבואר דשפיר נפיק
מרשות בעליהם. וכן כתוב חז"א (בב"ק
ס"י י"ח סק"ד) שלא נראה בן כלל, וכן
עליל כתבונו דבמנחת פתים כתוב
דמדברי הרמב"ן נראה דנפיק מרשותו
מיד, ובכ"ב התרומות הכרי בדעת רשי',
וא"כ לדבריהם ודאי אדם נגמר היוש
צריך לחזור ולזכות, וא"כ יד שניהם שווה
בו לזכות.

נראה לדינא דמידי ספיקא לא נפקא
ואסור למצוא לקחתו, וצריך להניחו
לבעל הרכב. וא"כ נראה דאם באופן
דחיי חצר שאינה משתמרת, והוא במקומות
שאינו עומד להמצוא דמובואר לעיל
דבכה"ג ודאי דין חצירו קונה ומועל
היאוש, מ"מ כאן כיון דלהנティבות
וסייעתו כליה היוש לגמרי ושלו הוא,
צריך להניחו לבעליים (בעל הרכב).
ובאופן דחצירו קונה, בגין דחיי
משתרמת, ועומד להמצוא, אף לרמ"א
רביעי שאסיק אדעתה, עכשו שורabhängig
ודאי דיכולה חצירו לזכות לו, בכה"ג
זוכה הנהג לכוב"ע ע"י קניין חצר שהיה לו,
ובזה ודאי דין לנוסף שם טצדקי

**ית. האם נאמר בחצר
אייסורה אתי לידיה**

בפרק אלו מציאות מובהר כמה פעמים ראין החצר קונה לבעל החצר אבידה שנחניאש בעל האבידה ממנה, ויכול המוצא לקחתה לעצמו. ומקשים כל הראשונים והמפרשים אמאי לא תקנה לו חצירו שיווכה בעל החצר במציאות. ונאמרו ונשנו בזה תירוצים רבים, ואחד מיניהם מה שתירוץ הרמב"ן, הרשב"א, הראב"ד, הנמק"י, הרא"ש והרייטב"א (החדשים, והישנות) החצר בכ"ג אינה קונה כיון דatoi לידו באיסורה, וחצירו בידי אדםathi לידו באיסורה אינו קונה לו שוב.

אמנם בדעת התום נחלקו האחרונים, והחכמת שלמה (שם בדף כ"ז ע"א על דברי התום) הוכיח דס"ל דבחצר לא אמרין דבאיסורהathi לידיה. וה Maharsh"א שם הקשה עליו ורודהה דבריו, וכן בש"ך (בסי' רס"ח סק"ב) הקשה עליו מטעם אחר ומסיק שלא כותי (וכ"כ בס"י רס"ב סק"א להלבה), וכ"כ הנתיבות (בסי' רס"ב סק"א). אמן החמדת שלמה (בב"מ דף כ"ו) וריע"א (בחי' שם) האריכו להקשوت על דברי הש"ך, ובמחנה אפרים (קנין חצר סי' ה') כתוב בדעת התום ברש"ל, וכותב שבן דעת הרמב"ם, וכ"כ במורומי שדה (שם), ובaban האול (פט"ז מhalbות גויליה). ובחכמת שלמה (בשו"ע סי' רס"ח ס"ג) ביאר טוב טעם סברת הרש"ל למה בחצר ל"א באיסורהathi לידו, וע"ש).

דצrik להחויר. (ובסמ"ע (ס"י קל"ח) משמע דאף ע"י שאלה דינו בשכירות דקניא, וא"כ תלוי בפלוגת ארוכה בחו"מ (ס"י ר"ס ס"ד ובס"י ש"ג) אם בשכירות קונה השוכר בקנייני חצר או המשביר, וה"ג אם קונה הנוסף או הנגן, אבל שם בנסיבות דחה דבריו נחלקו רק בשכר ולא בחנים).

ובמוצא במקום הרגיל להמצא ודבר דאסיק אדרת"י ושכיה לבוא כגון נהג שלוקח בכל יום בחורים מהישיבה ולוקחים ספריהם עליהם, ושכיה שבחר ישכח את ספרו, ונודע לו שנחניאש, אז אם הוא רכב קטן דהוי חצר המשתרת ובניל' וכואן ל"מ עומדת בצדיו במא שושב הנהג בפנים (בין לנוהגים כהמחבר ובין לנוהגים ברמ"א (לאפוקי אם יאמר קים לי, ואכמ"ל) כיון דלהרמב"ס והמחבר עיי' שיימוד בתוכו דוקא לי שדהו, ולרמ"א והרא"ש דין צrisk שייאמר, מ"מ עיי' שיימוד בתוכו דוקא ולא מהוצאה לו אף דיכול לשומרה, וכמובואר ברמ"א (בסי' ר' ס"א) ודלא במחבר שם, וכמו שביאר הנתיבות (בסי' ר"ב סק"ה) בזה תקנה חצירו לכ"ע מיד ועי' מה שאכתבו בסמור אות י"א). אבל ברכב גדור שהנהג אינו נהר כ"כ על הרכב, ומשאיו לעיתים פתוח, ואנשים מניחים ולוקחים ממש חפצייהם תדריך לא רשות, הרי זה בחצר שאינו המשתרת דבכח"ג אינה קונה ויכול הנהג שמצא לקחת את האבידה.

והביא ראייה ממה דכתבו הראשונים דיוכל המוצא לזכות בו אף שע"י חצירו לא יוכל לזכות דבאיםורה אתה לידך. וכן הארכ' האמרי משה (בס"י ל"ז). אבל המהנה אפרים כתוב دقיוון דחצירו וככה לו אינו יכול לקנות אפי' בהגבהה. ורק בשניין חצירו זוכה לו, או יכול לזכות בה וכגון דהוי דבר שאין עמד להמצוא בהגבהה. וכן יש לדיקק מדברי הראני ראמ' שם על מהרש"א (אות ב') דס"ל כהמhn"א, וכן משמע להדייא ברע"א שכטב וו"ל: ולכן עליה בדעתך לומר דרך חדש דלא כאו צרכיהם להסביר עיקר סברת הנמוק"י דבחצר שיך באיסורה אתה לידי אמאי לא נימא דעת היוש לא רצה דלקני לי' החצר דהרי אין לו זכות בוה ואחר היוש יתihil קניין החצר ובמו אמרינן בעלמא התירא ניחא לי' דלקני איסורה לא ניחא לי' דליקני. וצ"ל כיון דהחויב מוטל עליו להגב' האבידה וליטול מדין השבה וא"כ בע"ב צריך להתרצות שזוכה לו חצירו שייהי בידי חוב השבה ואסור להתעלם ומוטל עליו ליטלו גם בחצר נעשה ידו בע"ב, עפ"ל. א"כ נראה שהדייא דס"ל כהמhn"א, וראית הנתיבות מהנרג יש לדחות, דמדיק דברי הראשונים רואים אף דלעיל כתבו טעםם אחרים למה חצר לא קנחה, בתגר כתבו בתירוץ התום' דין חצר קונה משום דין עתיד להמצוא. וצ"ל דכיוון דסתמה המשנה, משמע דאיירי אף בחצר שמצוא, ואמאי היא באיסורה אתה לידי, אלא ע"ב דכאן איירי באופן דחצר אינו קונה כיון דין עתיד

והסביר דנאמר בחצר דבאיםורה אתה לידי, והוא-node לבעים רק אחרי שתיאישו, נתקשו המפרשים ויש בזה המש מhalbim באחרונם. ברא"א, בחלוקת יוסף (ערך קניין וכבי סי' מ"ח), באבן האול (שם), באמרי משה (סי' ל"ז) ובחו"א (ב"ק סי' י"ח סק"ד) עי"ש, ואכמ"ל.

יט. האם יכול להגבה אחראי

שחצירו קנחה לו.

והנה נחלקו המהנה אפרים והנתיבות אליבא דהני דס"ל דגמ' בחצר אם הגיע לידי באיסורה שלא קני לי' לבעל החצר, האם הוא לענין קניין החצר שלא קני, אבל אם גביה בידי אח"כ, שפיר יכול לזכות בו, כיון שלא ידע מהחפץ קודם לכן ולא נתחייב בהשבה. או אף אם יגביינו בידי לאחר יוש לא מהני, ואפילו שנודע לו מהחפץ רק לאחר שתיאישו הבעלים, כיון שהגיע לחצירו קודם יוש, וחצירו זוכה לו ומתחייב בחשבה בע"ב. וduration הנתיבות היא דודוקא כשהוא לזכות ע"י חצר כגון שקדמו אחר לזכות בו, ובא הוא לזכות ע"י חצירו, וזה אמרינן דהחצר לא יוכל לזכות לו דבאיםורה אתה לידי. אבל כשאומר שלא ניחא לי' בקניין ובשליחות החצר, ורוצה לזכות בו עצמו בהגבהה, ודאי דבכח"ג אין חצירו קונה לו להתחייב. דהא לא עדיף מזיקה לו ע"י אחר, וזכה בשמע, דין וכה. והג' בחצר לא נעשה חצירו שלחו וידו בע"ב כשאינו רוצה לזכות ע"י והשיב באילו לא קנחה לו חצירו, וככה בהגבהה.

עצמו היה חייב להחויר דבאיוסורה אתה לידי, דבאותו שעה שלקחו ודאי לא מתייחס בעה"ב اي הוה ידע, ע"ב. וא"כ צעג דהא בין בחנות ובין בתגר אירי שמצו מעות, וא"י אמרין דמעות אינן עומדות להמציא וכמ"ש התוס, א"כ לאו באיסורה אתה לידי וכמ"ש המנהה אפרים ואמאי לא יכול לקנותו אה"ב. ודוחק לומר דתגר קונה גם במשיכה ובהנבהה ולא בקנין חצר. וגם דוחק לומר דהנליון חולק וס"ל דאף במעות אפשר להמציא, ורק בחנות אירי שמצו באופן שאין דרכן להמציא, ובתגר אירי שמצו בעניין שעtid להמציא דבמשנה אחד הוא, ומגנן חלק בגין ולהליך בין השווין. וא"י אירי באופן שאינו עתיד להמציא אמאי לא יכול התגר לוכות אה"ב בעצמו. וכן קשה על המנהה בא"ב (בסי' ו') שעירב הנני תרי שיטות דס"ל דבחצרא נמי אמרין באיסורה אתה לידי ולא קנה, עם שיטת התוס' וסיעתו דברבר שאינו עומד להמציא אין התגר קונה, עי"ש וצ"ב נдол, ולא ראיתי מי שעורר בזה. לבן צרייך לומר הביאור בכל הראשונים כמו שביאר מラン הדברי חיים וצוקלה"ה (בספרו עמ"ס ב"ט בסוגין) הסוגיא ואעטיק לשונו הקדוש, המהרש"ל מוכיה דעת התוס' דבחצרא לא שייך ישיל"ט ויל"ז דזה ליתא דנהנה בנתיבות (בסי' רס"ח סק"ג) כתוב על הרמא"א דכתיב דבחצרא אם לא אסיק עדעת או לא רגיל לבא אין התגר אדעתה או רגיל לבא אין התגר קונה והקשה בנתיבות דזה דעת המרדכי אבל התוס' והפרשיהם שת"י קושיא זו באופן אחר לא ס"ל בסברת המרדכי,

להמציא, דמעות הם דבר קטן ואני ניכר דמונה בין הרבה פירות, וא"כ ליכא ראי"כ כל. ויתרה מזו מצאנו שנליון תוס' בתב דחצרא אף אם הנבי אינו ובה דבאיוסורה אתה לידי. ולפמ"ש א"ש שלא צרכים לעשות פלונטה לדינה, אלא שבעצם התגר לא היה יכול לקחנו וכמ"ש הרע"א, רק להני דס"ל דיבול ליקחנו הוא משום דאיiri במקום שאינו עומד להמציא, ודוק.

ב. **ישוב התירוצים השונים**
ובאמת שנטקשייתי הרבה בדברי הראשונים שכתו בכמה מקומות תירוצים שונים ולא כתבו תירוץ אחד, והנה הנתיבות (בריש סי' ר"ס) דיק שהראשונים לא ס"ל כתירוץ רבנו ברוך המובה בסמ"ע כיוון שתירצו תירוצים אחרים, וכן (בסי' רס"ב סק"א) דיק עוד דכיוון דיש ראשונים שכתו תירוצים אחרים מכל לא ס"ל בסברת התוס' דברבר שאינו עומד להמציא אין חצירו קונה, ע"ב עיקר הוכחת הרש"ל בדעת התוס' מודלא תירץ בן. והרא"ש חולק ע"ז מדרלא הביא הראי מהנות, עי"ש. וכן ברע"א, עי"ש ודוק. וכן דיק הקוצאות (בסי' ר') והנתיבות עוד (בסי' רס"ח סק"ג). וביתר תמהתי על הנליון תוס' בשמ"ק (שם דף ב"ז ע"ב) שתירץ דברבר שאינו עתיד להמציא אין קונה לו חצירו, ולקמן בסוגיא דתגר כתוב השמ"ק וייל במ"ש לעיל בשם התוס' רכל דבר שאין דרכו להמציא אין חצירו של אדם קונה לו, וכמ"ש למלחה בשם התוס' ע"ב. ובתב בנליון תוס' דתגר

לדרכו) עכ"פ נוכל לומר דה"ה לענינו רזה הכוונה בראשונים (הר"ן, הרשב"א, הרמב"ן והגמוק"י) רכתבו הני ג' תירוצים לחצר המשתרעת בעין, ובאיוסרא אתה לידיו לחצר, ודבר שאין עומד למצא. לחצר המשתרעת ודאי עבי, דאל"כ לאו חצר הוא כלל. ודבר שאין עומד למצא בעין, דאל"כ נעשה שליח, אבל כיון שאין עתיד להודיע לאו שליח הוא. אבל מ"מ הרי יכול לקנות מדין יד לבן כתבו דבריו רבאיוסרא אתה לידיו אין נעשה יה', רבידו ודאי דבאה באיסורה ל". מ. וכ"ש דברי הנLIN א"ש, دائiri דין עומד להמצא, ואין נעשה שליח, ומ"מ עדין יש משום יד, לבן כתוב דbaiוסרא אתה לידיו, ודוק.

נמצא דבשחפץ מונה במקום דין עתיד להמצא דליך מטעם שליח, וкоונה עדין משום יד, רימצא נפק"מ עפמש"ב המהנה אפרים (קגין חצר סי' ט"ו) דבריין שבחצר יקנה מטעם יד אין קונה, ומטעם שליחות קונה, עי"ש. וא"כ ה"ג בניד' בשתייה תחנת ביןיהם והנהג יישן, ואו מצאו הנושא כשנאבך מהנהג רבכח"ג אין קונה לו, יכול המוצא רקחותו. וכשהנוסע אבד לו חפץ נתיאש, ונרדם הנהג בתחנה, ומצאו נושא אחר במקום שאין עתיד להמצא, שוזה דבר השכיח ואסיק אדרעתיה, נראה דיבול לחתנו. לחצר בה"ג אין קונה להמחנה. וכ"ש אם הוא דבר שלא אסיק אדרעתיה ואינו שכיח לבא רבכח"ג ליכא יד וכמ"ש מן הד"ה ודאי דיבול הנושא השני לחתנו. מ"מ לאו כו"ע מודו

ורק דס"ל הדעiker תלוי בדבר שאפשר שימצא חצר קונה אבל בל"ה לא וניל רזה ליתא, הדנה החצר קונה מטעם יד ומטעם שליחות מבואר בפוסקים והנה זה פשוט בדבר דלא אסיק אדרעתיה אין קונה מטעם יד כיוון שהוא שלא בכוונה מבואר דבר זה בפוסקים ובמהר"ט ז"ל וرك מטעם שליח וזה סברת המרדכי לרץ שלא קנה מטעם יד כיוון שהוא שלא בכוונה אבל התום עיקר קושיתם הוא דיקנו מטעם שליחות עכ"פ ולזה תירצו בדבר שא"א להמצא אין נעשה שליח כלל לחצר הוא שליח כמו ששולח שליח לוכות בשביilo כהה החצר נעשה שלוחו להמצא לו הדבר אבל דבר שא"א להמצא אין בגדר שליח דשליח ודאי שעשה שליחות אבל הכא מי יימר דיעשה שליחות כלל ולבן לא נעשה שליח כלל ושפיר ציריכים ב' הסברות לחדרי ושפיר מביא הרמ"א ז"ל דעת המרדכי דגם התום פ"ל ציריכים فهو בניל' ומשו"ה כיוון דעתך סברת התום לרץ שלא יקנה מטעם שליח וא"כ א"א לרץ שלא ימוש של"ט דבא לידי באיסורה רזה ליתא שלא נעשה שליח לחובתו אבל בגונא דשיך משום יד בגון בדבר אסיק אדרעתיה שפיר ז"ל דחי בא לידי באיסורה. ושם האריך בזה לישב עוד, עי"ש, וכן בהשماتות במדהורא בתרא בסוגיא דאף השואל, מה שהאריך בזה.

(ובחדושי ר"ש שkapf (ס"י כ"א) כתוב נמי לתלות פלוגת הראשונים לשוברים דבחצר איכא נמי איוסרא אתה לידי או חצר מטעם יד או מטעם שליחות. עי"ש

והפוסקים, וכן דעת הש"ך בכת"ק
והנתיבות לحلכה דחצירו קונה שלא
מדעתו לא יוכל לזכות בו, וצריך
להזכיר. ואף אם יאמר לא יובה לי
חצרי ויקנה בהגבלה, דעת רוב הפוסקים
دل"מ, וצריך להזכיר.

להמן"א בזה, דבספר תורה הקנינים
(פרק ח' ענף ג' ביאורים אותן צו) הביא
דרע"א והתורת ניטין חלקו עליו דקונה,
וא"ב ליבא להאי דין.

ולדינא כשמצא הנהג חפץ של נסע
שנתיאש ממנו, לרוב הראשונים